

מספר הקורס: 0010500

שם הקורס בעברית: מחשבת המערב III: מבוא למחשבה מדינית (אמ"ת)

שם הקורס באנגלית: Western Thought III: Introduction to Political Philosophy

שנה"ל: תשפ"ב

שם המרצה: ד"ר אסף מלאך

שם תכנית הלימודים: התכנית ללימודים הומניסטיים (קורס עבור תלמידי התוכנית ללימודי המזרח התיכון והאסלאם)

סיווג הקורס: שיעור

משך והיקף הקורס: 2 ש"ס

נקודות זכות אקדמיות: 2 נ"ז

דרישות קדם: מחשבת המערב I: מבוא לפילוסופיה יוונית; מחשבת המערב II: מבוא לנצרות

מועד שעות הקבלה: יום א', 16:30-17:30

פרטי קשר של המרצה: asafm@shalem.ac.il

תיאור הקורס

הקורס יחולק לשני חלקים: בחציו הראשון ייבחנו תחנות ראשיות בפילוסופיה המודרנית בתחום האפיסטמולוגיה והאונטולוגיה ובחציו השני בתחום הפילוסופיה הפוליטית. בחציו הראשון נעסוק ברציונליזם ואמפיריציזם, בהגותם של קאנט והגל, בהגות הקיומית-אקזיסטנציאליסטית, ובמחשבה הפוסט-מודרנית ובפנומנולוגיה. בחציו השני של הקורס נתמקד בהוגי האמנה החברתית כחלופה להגות הפוליטית הקלסית-אריסטוטלית, ובזרמים ראשיים במחשבה הפוליטית המודרנית כמו לאומיות, ליברליזם, שמרנות, וסוציאליזם-מרקסיזם. השיעורים יתבססו על קריאה מקדמית של חומרים בידי הסטודנטים.

מטרות הקורס

1. להקנות הבנה בסיסית בתחנות המרכזיות של הפילוסופיה המודרנית בתחום האפיסטמולוגיה ובתחום הפילוסופיה הפוליטית.
2. לאפשר לסטודנטים קריאה של טקסטים בפילוסופיה מודרנית באמצעות היכרות עם נקודות ציון חשובות בתולדות הפילוסופיה המודרנית.

חובות הקורס והרכב הציון

הקורס מחייב קריאה מלאה של חובות הקריאה והשתתפות פעילה בדיונים. הרכב הציון הסופי:

בוחרן אמצע: 35%

מבחן מסכם: 65%

ציון עובר בקורס: 60

יש לקרוא את קריאת החובה לקראת כל שיעור.

פירוט השיעורים

שיעור מס' 1: רציונליזם ואמפיריציזם

קריאת חובה:

רנה דיקרט, הגיונות על הפילוסופיה הראשונית (ירושלים: מאגנס, תש"י), עמ' 28–39.

קריאה מומלצת:

אלעזר וינריב, רציונליזם ואמפיריציזם: מגמות פילוסופיות במאה ה-17 וה-18 (3 כרכים) (תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 1990–1991).

שיעור מס' 2: המהפכה הקופרניקאית של קאנט

קריאת חובה:

עמנואל קאנט, הקדמות לכל מטאפיסיקה בעתיד שתוכל להופיע כמדע (ירושלים: מאגנס, תש"ן), עמ' 1–11, 17–35.

קריאה מומלצת:

שמואל הוגו ברגמן, הפילוסופיה של עמנואל קאנט (ירושלים: מאגנס, תשמ"א [תרפ"ז]).

שיעור מס' 3: הגל והאידיאליזם הגרמני

קריאת חובה:

גאורג וילהלם פרידריך הגל, הקדמה לפנומנולוגיה של הרוח (ירושלים: מאגנס, תשנ"ו), מתוך דברי המבוא של ירמיהו יובל, עמ' 13–32.

קריאה מומלצת:

גאורג וילהלם פרידריך הגל, מבוא לתולדות הפילוסופיה (ירושלים: מאגנס, תשנ"ז).

שיעור מס' 4: קירקגור, ניטשה והפילוסופיה האקזיסטנציאליסטית

קריאת חובה:

יעקב גולומב, מבוא לפילוסופיות הקיום: אקזיסטנציאליזם (תל אביב: האוניברסיטה המשודרת – משרד הביטחון, 1990), פרקים ד-ו, עמ' 34–57.

קריאה מומלצת:

פרידריך ניטשה, כה אמר זרטוסטרא (ירושלים ותל אביב: חמו"ל, תשל"ה).

שיעור מס' 5: ההגות הפוסט-מודרנית והביקורת עליה

קריאת חובה:

שרה מילס, מישל פוקו (תל אביב: רסלינג, 2005), עמ' 53–92.

קריאה מומלצת:

מייקל וולצר, "הפוליטיקה הגלמודה של מישל פוקו", מקורב 1 (חורף 1997), עמ' 116–130.

שיעור מס' 6: פנומנולוגיה – מהוסרל עד לוינס

קריאת חובה:

דניאל אפשטיין, קרוב ורחוק: על משנתו של לוינס (בן שמן: מודן ומשרד הביטחון, 2016), עמ' 20–28, 63–83.

קריאה מומלצת:

אברהם צבי בראון, "אדמונד הוסרל ומקורות הפינומינולוגיה", הוסרל, הגיונות קרטזיאניים (ירושלים: מאגנס, תשנ"א), עמ' ז–כט.

שיעור מס' 7: מבוא לפילוסופיה פוליטית מודרנית – קריאה באריסטו

קריאת חובה:

אריסטו, פוליטיקה, ספרים א, ב, ג (תל אביב: רסלינג, 2009), עמ' 23–30.

קריאה מומלצת:

אריסטו, אתיקה, ספר ח (ירושלים ותל אביב: שוקן, 1985).

שיעור מס' 8: הוגי האמנה החברתית – הובס ולוק

קריאת חובה:

תומס הובס, לויטן (ירושלים: שלם, תש"ע), עמ' 86–107, 117–129.

קריאה מומלצת:

ג'ון לוק, על הממשל המדיני (המסכת השנייה) (ירושלים: מאגנס, תשל"ג).

שיעור מס' 9: הגות קולקטיביסטית – רוֹסוֹ

קריאת חובה:

ז'אן ז'אק רוֹסוֹ, על האמנה החברתית (ירושלים: מאגנס, תשנ"ו), ספר א, פרק ו; ספר ב, פרקים א-ד, עמ' 23–27, 38–51.

קריאה מומלצת:

ז'אן ז'אק רוֹסוֹ, "על המקור והיסודות לאי השוויון בין בני אדם", רוֹסוֹ, מאמרים (ירושלים: מאגנס, 1993).

שיעור מס' 10: זרמים בהגות הלאומית

קריאת חובה:

ארנסט רנאן, על לאומיות וזהות יהודית (תל אביב: רסלינג, 2009), "מהו לאום?" עמ' 41–71.

קריאה מומלצת:

יוהאן גוטליב פכטה, הנאום השמיני מתוך "נאומים לאומה הגרמנית", תרגם ידי אורן, דחק ט (2018).

שיעור מס' 11: המחשבה הליברלית – עקרונות ודילמות

קריאת חובה:

ג'ון סטיוארט מיל, על החירות (ירושלים: שלם, תשס"ז), פרקים א ו-ג, עמ' 3–19, 66–88.

קריאה מומלצת:

גרטרוד הימלפרב, משפט ההיסטוריה – מבחר מאמרים (ירושלים: שלם, 2017), "החירות: עיקרון אחד פשוט מאוד?" עמ' 144–174.

שיעור מס' 12: מרקס וסוציאליזם

קריאת חובה:

קרל מרכס ופרידריך אנגלס, "המניפסט הקומוניסטי", תולדות המחשבה המדינית: מקראה, בעריכת מיכאל קרן (תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה, 2001), כרך ב, עמ' 3–37.

קריאה מומלצת:

שלמה אבינרי, משנתו החברתית והמדינית של קארל מרכס (תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1976).

שיעור מס' 13: עקרונות המחשבה השמרנית

קריאת חובה:

אדמנד ברק, מחשבות על המהפכה בצרפת (ירושלים: שלם, תשנ"ט), עמ' 26–51, 71–75.

קריאה מומלצת:

יובל לוי, הפולמוס הגדול: ברק פיין והולדת הימין והשמאל (ירושלים: שלם, 2018).